

MIRJANA GLINTIĆ

USPOSTAVLJANJE 29. PRAVNOG REŽIMA ZA UGOVORNO PRAVO OSIGURANJA KAO USLOV FUNKCIONISANJA UNUTRAŠNJEG EVROPSKOG TRŽIŠTA

U V O D

Prema Ugovoru o funkcionisanju Evropske unije (u daljem tekstu, UFEU), unutrašnje tržište se shvata kao “prostor bez unutrašnjih granica na kome je obezbeđeno slobodno kretanje robe, ljudi, usluga i kapitala u skladu sa odredbama ugovora”¹

Međutim, kada se na unutrašnje tržište pogleda kao na mnoštvo pojedinačnih ugovora, na koje se mogu primeniti pravni propisi nekoliko različitih nacionalnih pravnih sistema, postaje jasno da još uvek nema mesta da se govori o funkcionisanju idealnog unutrašnjeg tržišta. Obavljanje poslovnih transakcija pod takvim okolnostima povezano je sa velikim brojem visokih troškova i pravnom nesigurnošću, koja proizilazi iz činjenice da učesnici u pravnom saobraćaju ne mogu biti upoznati sa svim pravnim propisima koji se mogu primeniti u konkretnom slučaju.

Stoga i UFEU predviđa ovlašćenje Evropske unije (u daljem tekstu, EU) da preduzima potrebne mere za uspostavljanje i funkcionisanje unutrašnjeg tržišta²

Mirjana Glintić, istraživač saradnik Instituta za uporedno pravo, Beograd.

¹ Čl. 26 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije OJ C 326, 26.10. 2012, tekst dostupan na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:12012E/TXT>, 01.07.2015.

² Čl. 26 st. 1 UFEU.

i ostvarivanje njegovih osnovnih sloboda.³ Više puta je isticano da unutrašnje tržište ne funkcioniše usled velikih razlika između ugovornih prava država članica⁴, kao i da nije dostiglo maksimum svojih kapaciteta jer je prekograničena trgovina ograničena konstantnom potrebom da se svaka transakcija prilagođava "lokalnim" pravnim zahtevima. Stoga se možda otvara prostor za aktiviranje pravo Saveta iz člana 115. UFEU da donosi uputstva o približavanju zakona i drugih propisa država članica, a sve to isključivo u slučaju da "se pravne norme u pojedinim zemljama članicama u bitnoj meri negativno odražavaju na funkcionisanje zajedničkog tržišta".⁵

Opisana situacija se zatiče i na tržištu osiguranja, kao delu finansijskog unutrašnjeg tržišta, čije neometano funkcionisanje zahteva i postojanje unutrašnjeg tržišta osiguranja. Regulisano unutrašnje tržište osiguranja omogućilo bi osiguravačima da pružaju svoje usluge pod ujednačenim uslovima⁶, odnosno preciznije, uređenje unutrašnjeg tržišta osiguranja značilo bi slobodu osnivanja osiguravajućih društava u drugim državama članicama, zatim slobodu pružanja usluge osiguranja u drugoj državi članici uz potpuno oslobođenje prometa kapitala. Usled velikog, pre svega, ekonomskog značaja uspostavljanja unutrašnjeg tržišta osiguranja,⁷ Evropski parlament i Savet su se posvetili izradi sekundarnog zakonodavstva EU. Jedan od poslednjih projekata u ovom nizu izrada je i predstavljanje opcionog pravnog mehanizma-Načela evropskog ugovornog prava osiguranja (*Principles of European Insurance Law*, u daljem tekstu PEICL), koji će biti detaljnije predstavljeni u ovom radu.

³ M. Franz, W. Posch, *Internationales Privatrecht, Privatrechtsgleichung, Einheitsprivatrecht, Einführung in die internationalen Aspekte des Privatrechts*, Berlin 1999, 182. Čl.49, 56, 59 Prečišćenog teksta Ugovora o funkcionisanju Evropske unije OJ C 326/01, 26.10.2007, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>, 01.07.2015.

⁴ Report from the Commission to the Council and the European Parliament on the State of the Internal Market for Service, COM (2002) 441 final

⁵ A. Fenješ, "O stanju harmonizacije ugovornog prava u Evropskoj uniji (sa osvrtom na ugovor o osiguranju)", *Revija za pravo osiguranja* br. 1-2/2006, 2; R. Geiger, EG- Vertrag, *Kommen-tar zu dem Vertrag zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft*, München 1999.

⁶ M. Ćurković, V. Miletić, *Pravo osiguranja Evropske ekonomske zajednice*, Croatia osiguranje, Zagreb 1993, 29, navedeno prema L. Belanić, "Harmonizacija prava osiguranja u Evropskoj uniji sa osvrtom na ugovorno pravo osiguranja", *Zbornik PFZ* br. 2010/60, 1337.

⁷ Samo u 2000.godini ukupne investicije od neživotnog i životnog osiguranja iznosile su preko 4,213 milijardi evra, navedeno prema M. Sterzynski, "The European Single Insurance Market: Overview and Impact of the Liberalization and Deregulation Process", *Belgian Actuarial Bulletin* no. 1/2003,48.

RAZVOJ SEKUNDARNOG ZAKONODAVSTVA PRAVA EVROPSKE UNIJE
U OBLASTI PRAVA OSIGURANJA

Iako zvanično proklamovano kao jedan od ekonomskih ciljeva Zajednice, uspostavlje unutrašnjeg tržišta teklo je otežano usled velikih razlika između nacionalnih propisa. Stoga se i "uspostavljanje i funkcionisanje unutrašnjeg tržišta može posmatrati kao proces donošenja i sprovođenja mera regulacije i deregulacije".⁸ Kao i ostale delove unutrašnjeg tržišta, tako je tržište osiguranje u EU karakterisala velika disonanca između pojedinačnih nacionalnih tržišta, što je dalje otežavalo proces uspostavljanja unutrašnjeg tržišta. Osim u legislativom smislu, između nacionalnih tržišta osiguranje postojale su i razlike u njihovom odnosu prema drugim tržištima: sa jedne strane su bila ona tržišta koja nisu stupala u interakciju sa učesnicima drugih stranih tržišta, dok su se sa druge strane nalazila ona koja su se postepeno liberalizovala radi povećanja konkurentnosti, privlačenja investitora, smanjenja troškova poslovanja. Iz tih razloga postalo je jasno da se moraju doneti odgovarajuća uputstva koja će omogućiti slobodu pružanja usluga, slobodu poslovnog organizovanja i slobodan promet kapitala na tržištu osiguranja.⁹

Najčešće se govori o postojanju tri generacije upustava donetih u periodu od 1972. godine do 1992, koje su postepeno ukidale prepreke funkcionisanju unutrašnjeg tržišta i koje su usmerene na ostvarivanje slobode osnivanja i pružanja usluga, konkurencije i zaštite potrošača. S obzirom na aspekt na koji su usmerene, govori se o "javnopravnom karakteru tih smjernica".¹⁰

Početni korak u prvoj generaciji upustava bilo je uspostavljanje pravnih okvira za vršenje pravnog nadzora nad poslovanje i solventnošću u svim državama članicama po jednakim uslovima i u istom postupku.¹¹ Druga generacija upustava o životnom i neživotnom osiguranju posvećena je ostvarivanju slobode pružanja usluga na teritoriji država članica, kao i postepenom pojednostavljivanju administrativnog postupka dobijanja dozvola za pružanje usluga osiguranja. Sloboda osnivanja preduzeća i pružanja usluga postignuta je trećom generacijom

⁸ R. Vukadinović, *Uvod u institucije i pravo EU*, Kragujevac 2014, 188.

⁹ V.detaljnije pregled donetih direktiva F. Seatzu, *Insurance in Private International Law: European Perspective*, Oxford-Portland 2003, 3; M. Ćurković, V. Miletić, 29, M. Sterzynski, 43-44, V. Čolović, *Osiguravajuća društva*, Institut za uporedno pravo, Beograd 141-143.

¹⁰ L. Belanić, 1337.

¹¹ First Council Directive 73/239/EEC of July 24, 1973 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to the taking up and pursuit of the business of direct insurance other than life insurance; First Council Directive 79/267/EEC of March 5, 1979 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to the taking up and pursuit of the business of direct life insurance.

uputstava o životnom i neživotnom osiguranju¹² jer ukidaju obavezu osiguravajućih društava da imaju dozvolu za obavljanje usluga osiguranja, kao i da imaju dozvolu za osnivanje svojih agencija i filijala u svakoj državi članici.¹³ Poseban doprinos uspostavljanju unutrašnjeg tržišta osiguranja predstavljaju odredbe treće generacije uputstava o životnom i neživotnom osiguranju koje predviđaju da nadležna tela država članica, u kojoj se nalazi sedište osiguravača, vrše nadzor nad finansijskim stanjem osiguravača prilikom poslovanja na teritoriji čitave Unije, a imaju i ovlašćenje da preduzmu mere protiv osiguravača ukoliko izvrši povredu propisa neke druge države članice u kojoj posluje.¹⁴ Još jedan napredak ostvaren trećom generacijom uputstava, koji Belanić posebno ističe, jeste i ukidanje nadzora nad premijama, propisavanje, tarifa, „što je omogućilo stvaranje proizvoda osiguranja koji su usklađeniji sa stvarnim tržišnim potrebama i određivanjem premija koje više odgovaraju stvarnom riziku. “Ovakva deregulacija i liberalizacija obavljanja poslova osiguranja, kojoj je prethodila harmonizacija u temeljnim načelima poslovanja osiguratelja, doprinosi stvaranju unutarnjeg evropskog tržišta osiguranja u skladu sa načelima tržišne utakmice s osiguravajućim kompanijama koje potrošačima nude čitavu paletu svojih proizvoda po najpovoljnijim cenama.“¹⁵ Na ovaj način postepeno se smanjivala državna intervencija na tržištu osiguranja.¹⁶

Osim pomenutih generacija uputstava o životnim i neživotnim osiguranja koje nisu dovele do kraja uspostavljanje unutrašnjeg tržišta osiguranja¹⁷, na teritoriji Evropske unije doneta su i uputstva koje se odnose na pojedine vrste neživi-

¹² R. Ayadi, C. O' Brian, *The Future of Insurance Regulation and Supervision in EU*, CEPS 2006, 6; L. Belanić, 1346.

¹³ Second Council Directive 88/357/EEC of 22 June, 1988 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to direct insurance other than life insurance and laying down provisions to facilitate the effective exercise of freedom to provide service and amending Directive 73/239/EEC. Second Council Directive 90/619/EEC of 8 November 1990 on coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to direct life insurance, laying down provisions to facilitate the effective exercise of freedom to provide.

¹⁴ Third Council Directive 92/49/EEC of 18 June 1992 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to direct insurance other than life insurance and amending Directives 73/239/EEC and 88/357/EEC. Third Council Directive 92/96/EEC of 10 November 1992 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to direct life assurance and amending Directives 79/267/EEC and 90/619/EEC.

¹⁵ L. Belanić, 1347.

¹⁶ M. Frutos, *EC Insurance Law- General Introduction, Insurance and EC Law Commentary*, navedeno prema M. Sterzynski, 44.

¹⁷ R. Ayadi, C. O' Brian, 5.

votnog osiguranja, koje su zahtevale posebno regulisanje¹⁸, kao i uputstva koja se odnose na zaštitu potrošača.¹⁹

Predstavljena uputstva svakako su značajan doprinos nastanku unutrašnjeg tržišta osiguranja,²⁰ ali još uvek nije moguće govoriti o slobodnom tržištu na kom će potrošači slobodno birati uslugu koja im najviše odgovara, a osiguravajuća društva neće morati da prilagođavaju svoje usluge koje nude propisima svake države članice na čijem tržištu žele da se pojave. U teoriji se kao razlozi nemogućnosti nastanka unutrašnjeg tržišta navode nepostojanje jedinstvenog ugovornog prava EU, poreska diskriminacija, pozivanje na javni interes svake države, kao i određene marketinške prepreke.²¹

Postojanje različitih, neujednačenih pravila o odgovornosti za štetu, kolizi- onih normi i ostalih pravila među najznačajnijim faktorima su koji onemogućavaju funkcionisanje unutrašnjeg tržišta,²² u toj meri da se govori i o postepenom odlasku tržišta u izolaciju.²³ Postojanje 28 različitih pravnih režima u oblasti prava osiguranja vodi tome da osiguravajuća društva na teritorijama različitih država članica nude različite proizvode i usluge, a osiguranici često mogu biti uskraćeni za odgovorajuću pravnu zaštitu usled primene pravnih propisa određene zemlje, što ih može odvrćati od zaključivanja ugovora o osiguranju sa osiguravajućim

¹⁸ Primera radi, u pitanju su direktive o osiguranju od automobilske odgovornosti, Uputstvo o osiguranju pomoći turistima Council Directive amending, particularly as regards tourist assistance 84/641/EEC, Uputstvo o osiguranju kredita i jemstava Council Directive 87/343/EEZ of 22 June 1987 amending, as regards credit insurance and suretyship insurance, itd.

¹⁹ Primera radi Uputstvo o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima Council Directive 93/13/EEC of 5 April 1993 on unfair terms in consumer contracts, Uputstvo o zaštiti potrošača s obzirom na ugovore sklopljene izvan poslovnih prostora Council Directive 85/577/EEC of 20 December 1985 to protect the consumer in respect of contracts negotiated away from business premises, itd.

²⁰ Pri ovakvim tvrdnjama najbolje je pozvati se na statistiku, koja je pokazala da je primena tri generacije uputstava o životnom i neživotnom osiguranju u periodu od 2000. do 2009. godine dovela gotovo do udvostručavanja broja filijala osiguravajućih kompanija iz drugih država članica, navedeno prema European Financial Stability and Integration Report 2011, 93.

²¹ V. deteljanije H. D. Skipper, C.V. Starr, J. M. Robinson, "Liberalisation of Insurance Markets: Issues and Concerns", *Insurance and Private Pensions Compendium for Emerging Economy*, Book I, Part I:6, OECD 2000, tekst dostupan na <http://www.oecd.org/finance/insurance/1815098.pdf>, 02.07.2015.

²² J. Basedow, "The Case for a European Insurance Contract Code", *Towards a European Civil Code* (ur. A. S. Hartkamp, E. Hodius), Kluwer Law International 2010, 553.

²³ J. B. Grau, "The Harmonization Of European Contract Law: The Case of Insurance Contracts", *Connecticut Insurance Law Journal* br. 149/2014, 151.

društvom iz druge države članice.²⁴ U izveštaju Ekspertske grupe o evropskom pravu osiguranja²⁵ mogu se naći na desetine problema sa kojima se suočavaju građani i osiguravajuća društva u EU, a koji su prouzrokovani razlikama u pravnom regulisanju ove oblasti.²⁶ Najjednostavniji primer je da životno osiguranje povezano sa investicionim fondovima koje postoji u Velikoj Britaniji, u Nemačkoj se ne tretira kao ugovor o osiguranju za potrebe poreskih propisa. Problem neujednačenih propisa kreće, dakle, od nepostojanja jedinstvenog pojma ugovora o osiguranju,²⁷ pa preko nekih mnogo složenijih problema,²⁸ naročito kad se uzme u obzir da se jedan ugovor o osiguranju može vezati za nekoliko različitih pravnih sistema.²⁹

Iz tog razloga krenulo se sa idejom o izradi jedinstvenih propisa o pravu osiguranja na nivou Evropske unije. Ideja o uvođenju evropskog ugovornog prava nije nešto što je novo, samo su se menjali instrumenti kojima se smatralo da se taj cilj može postići.³⁰

RAD NA IZRADI EVROPSKOG UGOVORNOG PRAVA OSIGURANJA

Iako u početku sporan, vremenom se izdiferencirao stav da ugovorno pravo osiguranja ima svoje specifičnosti koje zahtevaju odvojeno regulisanje od op-

²⁴ L. Loacker, "Soft Insurance Law?", *Internationales Forum zum Privatversicherungsrecht* (ur. A. Schnyder), Zurich 2009, 40.

²⁵ Odlukom Evropske komisije od 17. 01. 2013. godine uspostavljena je Ekspertska grupa za evropsko pravo osiguranja sa ciljem da izvrši analizu kako bi pomogla Komisiji da utvrdi da li razlike u ugovornom pravu predstavljaju prepreke odvijanju prekogranične trgovine. Tekst izveštaja je dostupan na http://ec.europa.eu/justice/contract/files/expert_groups/insurance/final_report.pdf, 02.07.2015.

²⁶ V.detaljnije H. Heiss, "Möbilität und Versicherung", *Versicherungsrecht*, Karlsruhe 2006, 448.

²⁷ Upor. Čl 1984 francuskog Građanskog zakonika i odeljak 1 nemačkog Zakona o ugovoru osiguranja.

²⁸ Primera radi, u Italiji i Belgiji postoji potreba za desetogodišnjim osiguranjem koje se uključuju prilikom građenja, a koje je prilagođeno zahtevima belgijskog i italijanskog zakona. Međutim, takav vid osiguranja ne ispunjava zahteve francuskih propisa, tako da ta činjenica može odvratiti italijanske i belgijske izvođače radove da pružaju usluge u Fransuckoj. Za druge primere razlika između pravnih režima prava osiguranja na nivou EU videti http://ec.europa.eu/justice/contract/files/expert_groups/insurance/final_report.pdf, 02.07.2015.

²⁹ Prekograničnim ugovorom o osiguranju može se smatrati onaj ugovor kod kojeg su sve ugovorne strane domicilirane u različitim državama članicama, ali i onaj ugovor o osiguranju kod kojeg su ugovorne strane vezane za istu državu, ali je rizik u drugoj državi članici.

³⁰ Upor. E. Mc Kendrick, "Harmonisation of European Contract Law: The State we are in", *The Harmonisation of European Contract Law, Implications for European Private Laws, Business and Legal Practice*, Oxford 2006.

šteg dela ugovornog prava. Evropska komisija 1979. godine počela je sa izradom nacрта posebnog uputstva posvećenog ugovornom pravu osiguranja, koji, međutim, nije naišao na odobravanje i zvanično je povučen 1993. Godine usled nemogućnosti postizanja koncenzusa između država članica.³¹ Vladalo je mišljenje da se željeni efekat može postići ujednačavanjem propisa o pružanju usluga osiguranja, premijama, tarifama, a ne propisima o ugovornom pravu.³²

Namesto regulisanje materijalnopravnog regulisanja prava osiguranja, okrenulo se potom donošenju zajedničkih kolizionih pravila na osnovu kojih bi se primenio isti zakon na konkretan ugovor o osiguranju nezavisno od države članice.³³ Međutim, složenost kolizionih pravila koja su, uglavnom vodila primeni prava države u kojoj osiguranik ima prebivalište,³⁴ kao i nedozvoljavanje slobodnog izbora prava, bili su samo neki od pokazatelja da uspostavljanje unutrašnjeg tržišta osiguranja nije moguće harmonizacijom kolizionog prava. Štaviše, da to nije moguće ostvariti isključivo sredstvima međunarodnog privatnog prava.³⁵

Iz navedenih razloga primenjena je drugačija strategija i 2003.godine usvojeni su Akcioni plan i Put napred³⁶, koji su predlagali usvajanje Zajedničkog referentnog okvira za evropsko ugovorno pravo, koji bi trebalo da bude opcionalni instrument, čiju sadržinu bi trebalo da čine načela, definicije i modeli pravnih

³¹ Francuska i Nemačka su usvojile veliki broj obaveznih pravila u oblasti prava osiguranja, dok su Holandija i Ujedinjeno kraljevstvo zastupale stav da se ne treba mešati u velikoj meri u slobodu zaključivanja ugovora o osiguranju, J. Basedow, "The Optional Application of the Principles of European Insurance Contract Law", Europäische Rechtsakademie, Springer 2008, 111.

³² V. detaljnije G.A. Benacchio, S. Vogenauer, S. Weatherill, *The Harmonisation of European Contract Law- Implications for European Private Laws*, Hart Publications 2006, 31.

³³ V. deo o Drugoj generaciji direktiva o životnom i neživotnom osiguranju.

³⁴ Čl. 32 (1) Uputstva 2002/83/EEC Evropskog parlamenta od 5. novembra 2002, kao i članove 7 i 8 Uputstva 88/357/EEC od 22.juna 1988. Za naučne radove na ovu temu v.detaljnije M. Clarke, H. Heiss, "Towards a European Insurance Contract Law? Recent Development in Brussels", *Journal of Business Law*, 2006, 600.

³⁵ V. detaljnije F. Rechart-Facilides, "Gesetzgebung in Versicherungsvertragsrechtssachen: Stand und Ausblick", 10 i J. Basedow, "Die Gesetzgebung zum Versicherungsvertrag zwischen europäischer Integration und Verbrauchepolitik", 13. Oba rada su iz publikacije *Versicherungsrecht in Europa- Kernperspektiven am Ende des 20. Jahrhunderts* (ur. F. Reichert- Facilides, A.K. Schnyder), Basel 2000.

³⁶ Communication from the Commission to the European Parliament and to the Council: A More Coherent European Contract Law- An Action Plan, COM(2003), 68 final, 12.02. 2003; Communication from the Commission to the European Parliament and the Council- European Contract Law and the Revision of the Acquis: The Way Forward, COM(2004) 651 final, 11.10.2004.

pravila osnovnih instituta ugovornog prava,³⁷ koji bi trebalo da posluže Komisiji kao sredstvo (u literaturi nazvano “*toolbox*”), za sastavljenje predloge za poboljšanje kvaliteta i ujedinjenosti postojećeg komunitarnog prava, kao i za predlaganje budućih pravnih instrumenata.³⁸ Ostale funkcije Zajedničkog referentnog okvira okarakterisane su kao moguće i ostavljene nacionalnim zakonodavcima, arbitražnim tribunalima, poslovnim udruženjima, kao i Sudu pravde na odlučivanje da li će ih upotrebiti ili ne.³⁹ Stav Komisije naišao je i na odobravanje Ekonomsko-socijalnog saveta,⁴⁰ tako da su počele pripreme nacrtu, na čijoj izradi je radio veliki broj grupa sastavljenih od istaknutih pravnika.⁴¹

Radi izrade Zajedničkog referentnog okvira Evropska komisija je formirala Mrežu izvrsnosti (*CoPECL- Network of Excellence*).⁴² U okviru Mreže, dve grupe su radile na izradi evropskog ugovornog prava osiguranja: jedna zadužena za izradu opštih pravila ugovornog prava osiguranja, po uzoru na Načela evropskog ugovornog prava⁴³, koja će se primenjivati na sve ugovore o osiguranju i koje će nadomestiti nacionalne imperativne norme, dok je druga grupa istraživača sa Instituta Max Planck u Hamburgu bila zadužena za izradu uporednopravne analize nacionalnih pravnih režima ugovornog prava osiguranja.⁴⁴ Druga grupa tako-

³⁷ V. detaljnije o Zajedničkom referentnom okviru, R. Schulze, “Gemeinsamer Referenzrahmen and *acquis communautaire*”, *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 2007, 135.

³⁸ Razvoj opcionog instrumenta predstavlja tzv.III meru Akcionog plana. Osim ove mere predviđene su još dve: nastavljanje sektorskog pristupa uz poboljšanje postojećeg *acquis*-a, kao i razvoj standardnih uslova poslovanja na nivou EU.

³⁹ O promenama u poimanju Zajedničkog referentnog okvira i njegovim funkcijama v.detaljnije J. Basedow, 113.

⁴⁰ Opinion of the European Economic and Social Committee on the European Insurance Contract Law of 15 December 2004, INT/202- CESE 1626/2004, kao i Opinion of the European Economic and Social Committee on “The 28th Regime- An Alternative Allowing Less Lawmaking at Community Level”, 2011 O.J. (C.21).

⁴¹ Samo neke od najvažnijih grupa su Project Group on a European Civil Code, The Research Group on the Existing EC Private Law, Project Group Restatement of European Insurance Contract Law, The European Insurance Contract Law Project Group, The Common Core Group. Detaljnije o istoriji nastanka ovih grupa može se naći u J. B. Grau, 152.

⁴² www.copeccl.org, 05.07.2015.

⁴³ O. Laddo, H. Beale, *Principles of European Contract Law- Part I and II- Combined and Revised*, The Hague/London/Boston, Kluwer Law International 2000.

⁴⁴ Detaljniji prikaz rada Grupe za osiguranje na izradi PEICL može se naći u radu H. Heiss, “The Common Frame of Reference (CFR) of European Insurance Contract Law”, *Europäische Rechtsakademie* 2008, 99. Takođe i S. Đorđević, “Principi evropskog ugovornog prava osiguranja- budući opcionalni instrument prava EU?”, *Revija za pravo osiguranja* 2/2012, 19-21, kao i H. Heiss, “Towards a European Insurance Contract Law: Restatement- Common Frame of

đe se bavila izradom posebnih načela ugovornog prava osiguranja.⁴⁵ 2007. godine Evropskoj komisiji predstavljen je nacrt Načela evropskog ugovornog prava (*Principles of European Insurance Contract Law*, PEICL) kao opcionog pravnog instrumenta koje ugovorne strane mogu izabrati kao merodavno za svoj ugovor. 2009. godine predstavljena je i konačna verzija, gotovo istovremeno sa predstavljanjem Nacrta zajedničkog referentnog okvira za evropsko privatno pravo, čiji je PEICL sastavni deo.

OPCIONI INSTRUMENT U PRAVU EU

Ideja o nastanku i razvoju opcionog pravnog režima, koji će postojati paralelno sa nacionalnim porecima država članica nije nova ideja koju je razvila Evropska komisija u svom Akcionom planu. Još '60ih. godina Piter Sanders (*Pieter Sanders*) govori o zasnivanju posebne forme akcionih društava koja će postojati uz postojeće nacionalne forme akcionih društava.⁴⁶ Danas u kompanijskom pravu⁴⁷, pravu intelektualne svojine⁴⁸ i pravu kupoprodajnih ugovora⁴⁹ prava EU nalazimo nekoliko različitih opcionih modela i model *opt-in*, predviđen kao osnov primene PEICL, svakako je jedan od njih.⁵⁰ Opt-in model znači da će se

Reference- Optional Instrument?”, tekst dostupan na http://www.aidahungary.org/wp-content/uploads/2014/02/AIDA2006_11_24_Helmut_Heiss_eloada.pdf, 01.07.2015.

⁴⁵ Rezultati istraživanja mogu se naći u J. Basedow, T. Fock, *Europäisches Versicherungsrecht*, Mohr Siebeck, Tübingen vol. I, II/2002, vol. III/2003.

⁴⁶ P. Sanders, “Auf dem Weg zu einer europäischen Aktiengesellschaft?“, *Außenwirtschaftsdienst des Betriebs-Beraters*, 1960, 1-5.

⁴⁷ Council Regulation (EEC) No 2137/85 of 25 July 1985 on European Economic Interest Grouping (EEIG) *OJ L* 199, Council Regulation (EC) No 1257/2001 of 8 October 2001 on the Statute for a European company (EC) *OJ L* 294, Council Regulation (EC) No 1435/2003 of 22 July 2003 on the Statute for a European Cooperative Society (ECS) *OJ L* 207. V.detaljnije o privrednim društvima na nivou EU M. Vasiljević, *Kompanijsko pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu 2011, 589-602.

⁴⁸ Council Regulation (EC) No 40/94 of 20 December 1993 on the Community trade mark *OJ L* 11/1, Council Regulation (EC) No 6/2002 of 12 December 2001 on Community designs *OJ L* 3/1.

⁴⁹ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a Common European Sales Law, COM (2011) 635 FINAL.

⁵⁰ Osim modela opt-in-opt-out u pravu Evropske unije srećemo i sledeće opcione modele: mogućnost izbora između primene određenih pravnih pravila ili čitave skupine pravila, mogućnost izbora između prava država članica i prava učesnika na tržištu (*lex mercatoria*), kao i model opt down-opt-up zavisno od toga da li stranke žele da obezbede veći ili manji stepen zaštite. V.detaljnije o svim modelima H. Fleischer, “Optionales europäisches Privatrecht (28. Modell)”, *Max Planck Private Law Research Paper* no. 12/5, 237-239.

određeni pravni propis primenjivati samo kada ga stranke izričito izaberu⁵¹, dok njegovu suprotnost predstavlja *opt-out* model, koji će se primenjivati uvek kada ga stranke izričito ne isključe.⁵²

Pitanje na koje je veoma važno odgovoriti jeste pitanje pravnog osnova usvajanja opcionog modela u određenoj pravnoj formi. Potencijalni odgovor na to pitanje nalazi se u članu 352. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, koji pruža ovlašćenje organima EU da preduzmu potrebne mere za ostvarenje ciljeva EU ako nisu propisani drugi posebni postupci, pod uslovom da ta aktivnost ne podrazumeva harmonizaciju privatnih prava država članica u smislu člana 114. UFEU. Jako je važno ukazati na odluku Suda pravde iz 2006. godine kojom je utvrđeno da Uredba o Evropskoj zadruzi ne predstavlja harmonizaciju prava jer uspostavlja jedan sistem koji će postojati pored nacionalnih pravnih sistema, a ne umesto njih. Analogijom se može zaključiti da isti član UFEU može biti osnov usvajanja PEICL, koja takođe ne predstavljaju instrument harmonizacije prava EU, već pružaju ugovornim stranama alternativni pravni režim.

NAČELA EVROPSKOG UGOVORNOG PRAVA OSIGURANJA

Načela evropskog ugovornog prava osiguranja 13 poglavlja podeljenih u 4 dela zamišljena su kao alternativni, tzv. 29.pravni režim.⁵³ Suština ovog pravnog instrumenta bila bi njegovo paralelno postojanje sa nacionalnim pravnim propisima, u čije postojanje se ne bi diralo. Isključivo ukoliko ga ugovorne strane odaberu, PEICL će se primeniti na ugovor i imaće jednaku pravnu snagu kao i privatno pravo bilo koje države članice⁵⁴, uz derogaciju nacionalnih imperativnih normi koje bi se mogle primeniti na konkretan ugovor o osiguranju.⁵⁵

Pri izradi PEICL kao uzor je poslužio *American Restatement of Law*, a kao osnova već postojeći nacionalni propisi o ugovornom pravu osiguranja, kao i

⁵¹ Ovaj model takođe postoji u Directive 2003/71 /EC of the European Parliament and of the Council of 4 November 2003 on the prospectus to be published when securities are offered to the public or admitted to trading and amending Directive 2001/34/EC OJ L 345/64.

⁵² Opt-out model postoji kod Konvencije Ujedinjenih nacija o međunarodnoj prodaji robe.

⁵³ Prvi deo PEICL posvećen je opštim načelima, drugi odštetnim osiguranjima, dok se na ostalim delovima još uvek radi, a predviđeno je da budu posvećeni osiguranju sa fiksnim iznosom i posebnim vrstama osiguranja

⁵⁴ J. Basedow, "Der Gemeinsame Referenzrahmen und das Versicherungsvertragsrecht", *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 2007, 285.

⁵⁵ H. Heiss, N. Downes, "Non- Optional Elements in an Optional European Contract Law: Reflections from a Private Internatioanal Law Perspective", *European Review of Private Law*, 13/2005, 695, D. Martiny, "Common Frame of Reference und internationales Vertragsrecht", *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 2007, 215-216.

acquis.⁵⁶ Do odstupanja od izrade PEICL u skladu sa važećim komunitarnim pravom dolazilo je samo u onim segmentima prava osiguranja u kojima su, po mišljenju grupe, postojali očigledni nedostaci i u samom komunitarnom pravu.⁵⁷

*Prednosti postojanja opcionog instrumenta
u evropskom ugovornom pravu osiguranja*

Prednost davanja učesnicima na tržištu dodatnog opcionog instrumenta pored već postojećih nacionalnih ogleda se, pre svega, u činjenici da se na taj način neutrališe element povezanosti sa većim brojem stranih nacionalnih pravnih režima. Iz toga dalje proizilazi i odnos država članica prema ovom instrumentu. Mnogo je veća verovatnoća da će države članice imati negativan stav ukoliko treba da primene "... jedan nadnacionalni propis koji će u potpunosti zameniti njihove nacionalne propise, nego jedan opcion instrument, koji nudi alternativni pravni režim."⁵⁸

Kako pružaoci, tako i korisnici usluge osiguranja mogu steći značajnu korist od postojanja opcionog instrumenta sa ujednačenim pravnim pravilima na nivou EU: osiguravajuća društva mogu da stvaraju tržišne strategije za čitavu EU, uz mogućnost prodaje standardizovanih polisa osiguranja na teritoriji EU, uz smanjenje troškova poslovanja⁵⁹; sa druge strane, lica koja se menjaju mesto stanovanja u EU ne bi morala stalno da menjaju svoje polise osiguranja, koje bi bile izrađene u skladu sa određenim nacionalnim pravnim propisima, što svakako povećava stepen pravne sigurnosti.

Osim toga, veliki značaj ovako sistematičnog pristupa evropskom ugovornom pravu ogleda se u tome da PEICL mogu poslužiti kao osnov za buduću izradu nacionalnih i nadnacionalnih propisa u oblasti prava osiguranja.⁶⁰ Potom, Evropski sud pravde može koristiti formulisana načela kao reper pri tumačenju

⁵⁶ Primera radi, podela osiguranja na osiguranja sa fiksnim iznosom i odštetna osiguranja preuzeto je iz Druge i Treće generacije uputstava o osiguranju. Potom su tu pravila o tumačenju ugovora, o obavezi obaveštavanja itd. Međutim, nisu samo pravne tekovine iz prava osiguranja uzete kao osnov za izradu PEICL. Tu su i neka od pravnih pravila iz oblasti zaštite potrošača, kao na primer, kontrola nepoštenih odredbi ugovora, pravo na jednostrani raskid ugovora i sl.

⁵⁷ M. Lakhan, H. Heiss, "An Optional Instrument for European Insurance Contract Law", *Utrecht Journal of International and European Law* vol. 27, 2010,7.

⁵⁸ M. Lakhan, H. Heiss, 5.

⁵⁹ Osiguravajuća društva ne bi bila u obavezi da menjaju svoj dosadašnji način poslovanja, što bi se moglo odraziti na visinu troškova poslovanja. V.detaljnije H. Heiss (2008), 105.

⁶⁰ Evropska komisija je i u Putu napred istakla plan da se prilikom izrade budućih propisa u vezi sa ugovorima pridržava terminologije i principa iz Zajedničkog referentnog okvira, COM (2004) 651 final, para. 2.1.3.

komunitarnih i nacionalnih propisa. U teoriji se čak navodi da načela evropskog ugovornog prava mogu poslužiti i kao *lex mercatoria* jednog dana, dok drugi pak ističu da će možda biti implementirana u nacionalne pravne sisteme.⁶¹

*Uslovi za funkcionisanje opcionog instrumenta
kao 29. pravnog režima na nivou EU*

Kako bi se eliminisala osnovna smetnja uspostavljanju unutrašnjeg tržišta oličena u imperativnim nacionalnim normama,⁶² PEICL predviđaju niz pravila u vezi sa svojom primenom. Kao i nacionalni pravni poreci, tako i PEICL predviđaju imperativna pravila koja imaju cilj da pruže odgovarajuću zaštitu osiguraniku.⁶³ Tako član 1:103 PEICL predviđa koje su to norme imperativne i čija se primena ne može izbeći, dok u stavu 2 istog člana predviđa i poluimperativne norme, od kojih postoji mogućnost odstupanja.⁶⁴

S obzirom da su PEICL zamišljeni kao alternativni pravni režim nacionalnim pravnim režimima država članica, od kojih se razlikuju, u članu 1:102 je propisano da, ukoliko stranke izaberu PEICL za regulisanje svog ugovora o osiguranju, u tom slučaju PEICL moraju biti primenjeni u potpunosti, bez ostavljanja mogućnosti strankama da određene delove izuzmu, a neke primene. Kako bi se u potpunosti zaobišla primena nacionalnih propisa, član 1:105 predviđa da će se u slučaju pravne praznine u PEICL, na nju primeniti Načela ugovornog prava, a ako ni oni nemaju odgovor onda Opšta načela zajednička za prava svih država članica, utvrđeni od strane nacionalnih sudova i Suda pravde.⁶⁵ Treba naglasiti da pri-

⁶¹ Vid. detaljnije U. Blaurock, "Lex Mercatoria and Common Frame of Reference", *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 2007, 118; H. Heiss.

⁶² V. detaljnije M. Clarke, H. Heiss, 600, Weber- Rey, "Harmonisation of European Insurance Contract Law", *The Harmonisation of European Contract Law: implications for European private laws, business and legal practice* (ur. Vogenauer/Weatherhill), 207, navedeno prema H. Heiss, 5.

⁶³ Na ovaj način strankama se pruža podjednak, iako drugačiji nivou zaštite. V. H. Heiss, N. Downes, 699.

⁶⁴ Ukoliko je reč o osiguranju od masovnih rizika, postoji mogućnost odstupanja ukoliko to ne ide na štetu osigurnika, korisnika osiguranja ili osiguranog lica, dok kada je reč o velikim rizicima, ostupanje od poluimperativnih normi je moguće u korist bilo koje ugovorne strane. V. detaljnije L. Belanić, "Harmonizacija prava osiguranja u Evropskoj uniji s posebnim osvrtom na ugovorno pravo osiguranja", *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu* 60 (3)/2010, 1361-1362. Isto i J. Basedow, J. Birds et al, *Principles of European Insurance Contract Law PEICL*, Munich 2009, lv, navedeno prema A. Keglević, "Zajednički referentni okvir i Evropsko ugovorno pravo osiguranja", *Zbornik radova: Dani hrvatskog osiguranja* 2014, 14.

⁶⁵ V. detaljnije Editorial Comments: The Scope of Application of the general principles of Union Law: An overexpanding Union? 47 CMLR 2010, 1589 i dalje.

mena PEICL ne utiče na primenu nacionalnih imperativnih normi o nadzoru nad poslovima osiguranja i osiguravajućim društvima, kao i odredbe o posebnim vrstama osiguranja, koje su ostale van PEICL.⁶⁶ Ugovaranjem primene PEICL isključila bi se primena ne samo nacionalnih propisa, već i primena kolizionih normi za određivanje merodavnog prava za ugovor o osiguranju.⁶⁷

Takođe, neophodan uslov uspostavljanja unutrašnjeg tržišta primenom PEICL kao opcionog instrumenta je i regulisanje svih ugovora jednog osiguravača opcionim instrumentom, odnosno i u situacijama kada su sve stranke sa prebivalištem u istoj državi članici, kao i kad je rizik smešten u istoj državi. Razdvajanje “domaćih” i “prekograničnih” ugovora samo bi podsticalo osiguravača da se ne upuštaju u prekogranične transakcije ukoliko jedan pravni režim važi za domaće, a drugi za prekogranične ugovore.⁶⁸

Osnov ugovaranja primene PEICL kao opcionog elementa

Pitanje koje još uvek nema adekvatan odgovor jeste pitanje mogućnosti ugovaranja primene opcionog instrumenta kao merodavnog za određeni ugovor shodno mogućnostima koje pruža međunarodno privatno pravo. Prema članu 3. Uredbe Rim I o merodavnom pravu za ugovorne obaveze⁶⁹ ugovorne strane imaju slobodu da izaberu koje će se pravo primeniti na njihov ugovor, bez izričitog navođenja da to mogu biti i opšti principi ugovornog prava.⁷⁰ Međutim, Recitali 13-14 uz Rim I dopštaju primenu “ne-državnog prava” koje su izabrale stranke. Čak i ako stranke ugovore primenu PEICL, ostaju ograničenja iz stavova 3 i 4 člana 3. Uredbe Rim I, koji propisuju da, u slučaju da su svi elementi relevantni za konkretan slučaj u nekoj drugoj državi od one čije je pravo izabran kao merodva-

⁶⁶ Prema Belaniću, potencijalni problem može biti činjenica da se u pojedinim državama članicama odredbe o ugovoru o osiguranju ne nalaze u propisima o ugovorima o osiguranju, već u propisima o nadzoru nad poslovima osiguranja. Zauzet je stav da se, nezavisno od toga u kom konkretnom pravnom aktu je pitanje vezano za ugovore o osiguranje regulisano, prednost treba dati PEICL. V. detaljnije L. Belanić, 1361.

⁶⁷ J. Basedow, J. Birds, 34.

⁶⁸ J. Basedow, “Der Versicherungsbinnenmarkt und ein optionales europäisches Vertragsgesetz, Kontinuität und Wandel des Versicherungsrechts”, *Festschrift für Egon Lorenz zum 70. Geburtstag*, Karlsruhe 2004, 100 i dalje.

⁶⁹ Regulation No 593/2008 of European Parliament and Council of Europe of 17 June 2008 on the law applicable to contractual obligation, *OJ L 177/6*.

⁷⁰ Neophodno je napomenuti da je Evropska komisija predložila da se članom 3 stav 2 Uredbe Rim I predvidi mogućnost strankama da ugovore “...načela i pravila o materijalnom ugovornom pravu koja su internacionalno priznata u Uniji”, ali taj predlog nije usvojen usled protivljenja država članica.

no, tada izbor prava ne može isključiti primenu imperativnih normi te države članice. Isto važi i za imperativne odredbe komunitarnog prava.⁷¹

Kada je reč konkretno o ugovorima o osiguranju, za njih važe posedbne kolizivne norme predviđene u članu 7. Rim I, kojim su predviđeni posebne tačke vezivanja za ugovore o osiguranju.⁷² Na ugovore o osiguranju masovnih rizika koji su izvan EU, kao i velikih rizika, primenjuju se opšta pravila Uredbe Rim I, što regulisanje ove vrste ugovore čini identičnim sa regulisanjem ostalih ugovora, predstavljenim u prethodnim redovima. Kada je reč o osiguranjima od rizika unutar EU, stav 3. člana 7 Uredbe Rim daje strankama ograničenu autonomiju predlažući im pet alternativno ponuđenih prava, što opet vodi pitanju poštovanja imperativnih nacionalnih i komunitarnih propisa, iako se to htelo izbeći.⁷³

Svesni problema koji može prouzrokovati odnos sa međunarodnim privatnim pravom, grupa istraživača koja je sastavljala PEICL predvidela je u članu 1:102 da će se PEICL primenjivati uvek kada su ugovorne strane to ugovorile "... bez obzira na ograničenja o izboru prava koja postavljaju pravila međunarodnog prava...". Ovakvo rešenje čini prirodu člana 1:102 hibridnom jer "... bi bilo i materijalne i kolizivne prirode".⁷⁴ Materijalna priroda jer će se primenjivati umesto nacionalnih pravnih propisa određene države članice, dok u slučaju sukoba zakona različitih država članica, član 1:102 PEICL zamenjuje kolizivna pravila iz Rim I i opet upućuje na primenu PEICL. Sada je ostalo na praksi da dokaže da li je ovakvo rešenje održivo.

ZAKLJUCAK

Kada su u pitanju prekogranični ugovori o osiguranju, kao merodavno pravo na njih se može primeniti i po nekoliko nacionalnih pravnih sistema od kojih svaki ima svoje imperativne norme koje se moraju poštovati. Tako predstavljena situacija značajno otežava slobodu pružanja usluga na nivou EU, koja je zamišljena kao jedna od osnovnih sloboda EU. Svesna značaja ovog pitanja EU se posvetila izadi instrumenta koji bi mogao da olakša vršenje usluge osiguranja. Sa iznalaženjem odgovarajućeg pravnog sredstva krenulo se još '70ih godina, ali usled političkih razmimoilaženja u tom trenutku, odgovorajuće rešenje nije pronadjeno.

⁷¹ V. detaljnije M. Wilderspin, "The Rome I Regulation: Communitarisation and Modernisation of the Rome Convention", ERA Forum 9/2008, 264, navedeno prema S. Đorđević, 23.

⁷² Govori se o osiguranju masovnih rizika izvan i unutar EU, kao i velikim rizicima.

⁷³ A.K. Schnyder, "Parteienautonomie im europäischen Versicherungskollisionsrecht", Aspekte des internationalen Versicherungsrechts im Europäischen Wirtschaftsraum (ur. F. Reichert-Facilides), Tübingen 1994, 49.

⁷⁴ J. Basedow (2008), 116.

Međutim, od ideje se nije odustalo, tako da su 2009. godine predstavljena Načela evropskog ugovornog prava osiguranja PEICL, kao sastavni deo Nacrta zajedničkog referentnog okvira za evropsko ugovorno pravo, zamišljenog kao opcioni instrument koji ugovorne strane mogu izabrati za svoj ugovor namesto nacionalnih pravnih propisa. Izborom PEICL ugovorne strane ne bi dirale u postojanje nacionalnih pravnih sistema, već bi samo umesto njega, primenili imperativna i poluimperativna pravila predviđena u PEICL.

Prednost opcionog instrumenta ogleda se u činjenici da će ugovorne strane u budućnosti moći da izaberu pravo EU kao merodavno za njihov ugovor namesto nacionalnog prava država članica. Primena jedinstvenog prava osiguranja omogućilo bi osiguravajućim društvima da “primenjuju iste koncepcije i kalkulacije po svojim polisama i da velike rizike usmeravaju širom EU”⁷⁵, dok se potencijalnim potrošačima nudi mnogo veći izbor usluga i proizvoda.

Kao jedan od praktičnih problema vezanih za dalji razvoj i primenu opcionog instrumenta jeste pitanje ugovaranja primene PEICL kao opcijskog instrumenta prema pravilima međunarodnog privatnog prava. U literaturi se kao izlaz iz ove situacije često navodi usvajanje opcionog instrumenta u formi uredbe.⁷⁶ Paragraf 4 Akcionog plana govori o mogućnosti usvajanja opcionog instrumenta bilo u formi uredbe ili preporuke. S obzirom da preporuka ne ispunjava neke od osnovnih uslova potrebnih za ostvarivanje ciljeva PEICL (u smislu pravne obaveznosti, mogućnosti da bude izabrana kao pravo koje će se primeniti na ugovor), izbor spada na uredbu o opcijskom instrument. Kao direktno primenjiva i pravno obavezujuća, uredba o opcinom instrument omogućila bi ugovornim stranama da izaberu alternativni pravni režim na osnovu pravnih pravila i njen izbor bi bio u skladu sa Uredbom Rim I.

U tom smislu, 2010. godine Zelenom knjigom otvorena je javna rasprava o daljim opcijama razvoja evropskog prava, kao i o pravnoj prirodi budućeg opcionog instrumenta. U okviru Zelene knjige ponuđeno je 7 opcija za buduće razvoja opcionog elementa. Kao opcije se navode usvajanje Službenog skupa pravnih pravila, koji bi koristio pri sastavljanju zakona, kao i usvajanje opcionog instrumenta u formi preporuke, koja iz već navedenih razloga ne ispunjava uslove potrebne za ostvarivanje ciljeva iz PEICL. Osim toga, kao jedna od opcija se navodi i usvajanje uputstva o evropskom ugovornom pravu, koja opet, usled propisivanja samo minimuma sadržaja ugovornog prava, ne bi doprinela uspostavljanju unutrašnjeg tržišta. Dve opcije o usvajanju uredbi o evropskom ugovornom pravu i evropskom građanskom zakoniku naišle su na automatsko odbijanje od strane država člani-

⁷⁵ K. Noussia, “Politika EU u oblasti prava osiguranja i reodiguranja i mogućnost harmonizacije: stvarnost ili fikcija?”, *Revija za pravo osiguranja* br. 3/2010, 25.

⁷⁶ V. detaljnije navedena dela H. Heiss, A. Keglević, S. Đorđević.

ca jer bi u potpunosti zamenile nacionalna prava, bilo u oblasti ugovornog bilo u oblasti čitavog građanskog prava.

Četvrta opcija nailazi na najviše odobravanja i poklapa se sa predlogom iz Akcionog plana da se usvoji Uredba o opcionom instrument, koji će ponuditi alternativni pravni režim i ostvariti uslove za zaključenje ugovora o osiguranju na nivou EU. Sada je ostalo samo da vreme i praksa pokažu da li će se nastaviti u tom pravcu. Uspešnost njihove buduće primene zaviseće od toga da li će ih nacionalni sudovi tumačiti na ujednačen način, kako će ih tumačiti Sud pravde u postupku po prethodnom pitanju. Osim ujednačenog tumačenje PEICL na nivou EU, faktori kao što su postojanje stručnih radova sa ovom tematikom, upoznavanje advokata sa ovom tematikom,⁷⁷ kao i dalji razvoj ugovornog prava EU uopšte, takođe će odrediti krajnje domete novosnovanog opcionog instrumenta, a sve sa namerom da se ostvari trajni cilj EU- nesmetano funkcionisanje unutrašnjeg tržišta.

MIRJANA GLINTIĆ, MA.,

Research assistant, Institute of Comparative Law, Belgrade

ESTABLISHMENT OF THE “29th REGIME” AS A PRECONDITION FOR FUNCTIONING OF INTERNAL MARKET

Summary

The fact that more than one national law can be applied to an insurance contract makes the cross-border transactions difficult: insurance companies do not want to be a part of cross-border business since they would have to adjust their business policy to the every single national legislation and the “consumers” are deprived of products and services coming from other Member States.

The significance of insurance market inspired the European Union to start working on a uniform European legislation dedicated to insurance law. The idea got its final shape in 2009 when Principles of European Insurance Law were presented to European Commission. PEICL are meant to be an optional legal instrument applicable to the insurance contracts exclusively when the parties agreed upon its application. This legal instrument would provide the participants at the market with an alternative model for doing business throughout the European Union while leaving national laws untouched.

The Paper is divided in several parts: first part is dedicated to the development of european secondary legislation; the second one analyses the process of adopting PEICL and advantages of its application, while the last part present all the preconditions PEICL have to fulfill in order to achieve its foreseen aims.

⁷⁷ V. detaljnije W. Doralt, “The Optional European Contract Law and why success or failure may depend on scope rather than substance”, *Max Planck Private Law Research Paper* br. 11/9, 11-12